

Recensie: War Horse ★★★1/2***

National Theatre Londen
zaterdag 5 januari 2019

foto © Brinkhoff and Mogenburg

Recensie:

11 jaar staat War Horse ondertussen op de planken. Wereldwijd was de productie van The National Theatre al in 11 landen te zien. Goed voor meer dan zeven miljoen toeschouwers. Naar aanleiding van honderd jaar Wapenstilstand (11 november 1918) wat het einde van de Eerste Wereldoorlog betekende maar tevens de daaropvolgende wereldoorlog deed ontkiemen, kwam de UK tour van War Horse even thuis. Niet in het Olivier Theatre van The National Theatre in Londen waar de voorstelling van regisseurs Marianne Elliott en Tom Morris die gebaseerd is op de best seller van Michael Morpurgo op 17 oktober 2007 het levenslicht zag, wel bij de buur: het Lyttelton Theatre. Zeker, qua beeldvoering is War Horse nog steeds een pareltje. De combinatie van live poppenspel door de Handspring Puppet Company en de animaties en projecties van Leo Warner en Mark Grimmer waarbij we tekeningen in houtskool zien van Rae Smith, is tijdloos. Maar de spanningsboog van het geheel mocht wat ons betreft wat strakker, en vooral de muzikale score met enerzijds live accordeon/mondharmonica en a capella solo en meerstemmige zang, staan haaks op de symfonische momenten waarbij strijkers of fluiten alles uit de kast halen. Het geheel voelt ook iets te veel aan als een aaneenrijging van scènes dan als een vloeiend en naturel in elkaar overgaand geheel. Misschien daarom ook dat War Horse "erg verrassend overigens" geen staande ovatie ontving achteraf.

Wanneer op een dag Alberts vader Ted (Gwilym Lloyd), die een dronkenlap is, het geld van de hypotheek op de woning van zijn vrouw Rose (Jo Castleton) en hem verbrast om op een veiling aan een erg hoge prijs een veulen te kopen, mag Albert (Thomas Dennis) het veulen proberen te temmen. Wat aanvankelijk een erg moeilijke zaak lijkt, blijkt de jongen toch te lukken. Niet veel later wanneer het veulen Joey een volwassen paard is geworden, kan Ted het opnieuw niet laten om een weddenschap te sluiten. Op een week tijd zal het paard kunnen ploegen, stelt ie. De inzet: het paard als ie verliest. Wint ie, dan ontvangt hij 39 guineas van Arthur (William Ilkley), de som die Ted betaalde op de veiling. Diens methode heeft niet meteen succes: hij slaat Joey wanneer het zich niet wil klaarmaken om voor de ploeg gespannen te worden. Albert zal dus het vertrouwen moeten winnen van het paard en weet op de een of andere manier duidelijk te maken dat er veel op het spel staat. De derde niet zo slimme zet van Alberts vader Ted is dat ie Joey verkoopt aan de Britse cavalerie zodat die kan dienst doen tijdens de Eerste Wereldoorlog in Frankrijk. Albert wil mee met zijn paard, maar is nog te jong. Joey belandt zowel in het Britse (als cavaleriepaard in een oorlog vol bommen, gas, en gewerschoten: later wordt er treffend gesteld dat de cavalerie niets te zoeken had in deze oorlog) als het Duitse kamp (als trekpaard voor de kar waarmee de gewonde Duitsers naar de Rode Kruispost gebracht worden of later en op den duur als enige trekpaard van een zwaar mobiel kanon). Op een dag belandt Joey opgeschrikt door de bombardementen in no man's land in de prikkeldraad vast. Zowel de Duitsers als de Engelsen merken het paard op. '2 Partijen. 1 paard. Dat kan een aanleiding vormen voor een oorlog' merkt een acteur fijntjes op. Maar de twee partijen lossen het netjes op door allebei de witte vlag te hijsen en te wedden over het paard met kop of munt. Uiteindelijk komt Joey zo terug bij de Britten.

Albert is ondertussen toch naar Frankrijk vertrokken wanneer ie te weten is gekomen dat de Britse kapitein James Nicholls die houtkoolschetsen maakte van het paard en

Albert omgekomen is. Albert mag van geluk spreken dat hij slachtoffer werd van een traangasaanval tijdens de oorlog, en het niet om gifgas ging. Anders zou ie het niet kunnen navertellen. Op het moment dat Joey op het punt staat doodgeschoten te worden, reageert het paard op zijn naam en het gefluit waarmee Albert het veulen destijds trainde. Zo geraken paard en baasje opnieuw herenigd.

Aanvankelijk levert dat heerlijk speelse taferelen op van de poppenspelers wanneer ze Joey als veulen jong en wat wild laten zijn in de bewegingen die dan ongecontroleerd lijken wat het net allemaal erg geloofwaardig maakt. Maar gaandeweg wordt het paard zo getraind dat het mooi in de pas zal lopen. Dat levert weliswaar erg knappe taferelen op, zoals de scène wanneer het veulen een paard wordt, wanneer het paard oog in oog komt te staan met een tank, of wanneer Joey met dat andere militaire paard Topthorn van de Duitsers even zorgeloos lijkt te dollen alsof ze even de oorlog vergeten. Niet veel later slaat het noodlot echter toe en sterft Topthorn. Joey staat er alleen voor om de zware last te trekken. Wat Joey verder in de voorstelling aan dier zijn verliest omdat het paard geleerd wordt hoe het zich moet gedragen, steekt fel af ten opzichte van de domme gans (rol voor poppenspeler Billy Irving) die het dier laat pikken naar eten, en de vleugels laat spreiden alsof het elk moment op de vlucht kan slaan wanneer er iets tussen Albert en zijn ouders gebeurt. De gans speelt ook de komische rol, met als running gag zijn mislukte pogingen om door de deur te geraken. De gans wordt kortom als dom dier voorgesteld wat moeiteloos op de lachpieren werkt. Het paard daarentegen is slim.

Visueel vinden we War Horse een waar pareltje met die tekeningen in houtskool die geprojecteerd worden op een groot uitgescheurd vel papier uit het schetsboek dat boven de scène hangt. Een stuk dat Albert effectief uitscheurt wanneer ie zich zal aanbieden bij het Britse leger en de oversteek naar Frankrijk zal maken. Ook het ter plaatse trappelen terwijl de tekening van rechts naar links passeert om zo de illusie van beweging weer te geven, vinden we erg knap. Daarnaast is er nog de link naar het ontstaan van de tekenfilm wanneer we het getekende paard Joey zien galopperen in de visuals. Het is die minimal approach, die verstilling die in sommige scènes zit, die nog het mooist van al zijn. Al voelen sommige beelden (diagonalen trekken met de paarden, naar een beginpositie stappen om die te halen, enz.) bij momenten wat gezocht aan.

< Bert Hertogs >